

СІМЕЙНІ ГРУПОВІ НАРАДИ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ МЕТОД ПРОФІЛАКТИКИ ПІДЛІТКОВОЇ ЗЛОЧИННОСТІ.

Ищенко Л.В.,

*студентка 4 курсу юридичного факультету
ХНУ ім.В.Н.Каразіна.*

Проблема попередження злочинності серед неповнолітніх завжди викликала підвищений інтерес з боку суспільства та держави, не втратила вона своєї актуальності й сьогодні. Особливу увагу слід приділити ранньому попередженню підліткової злочинності. Важливість раних профілактичних заходів полягає в їх здатності на початковому етапі виявити причини та фактори, які сприяють формуванню девіантної, протиправної поведінки у підлітків. У даний час системна, збалансована профілактика злочинності неповнолітніх в Україні майже відсутня.

Чимало дослідників погоджуються із думкою, що для вирішення проблем злочинності серед дітей потрібно передусім розглядати причини скоєння правопорушень. Соціолог та антрополог Джон Брейтштейн на основі міжнародного дослідження визначив найбільш поширені фактори, що впливають на вчинення злочинів неповнолітніми. До них відносять: економічний спад у країні; постійні конфлікти між батьками, а також ситуації, в яких дитина стає свідком домашнього насильства; відсутність одного або обох батьків та, так зване, соціальне сирітство, коли батьки не приділяють уваги вихованню дитини; погана поведінка у школі, яка стає основою асоціальної, і, в подальшому, кримінальної поведінки [1, с.234].

Тому основним об'єктом впливу профілактичних методів повинна бути сім'я, адже саме в родині закладаються моральні основи поваги до інших людей, держави, суспільних правил співжиття. Своєчасна діагностика та розв'язання внутрішніх проблем сім'ї дозволить у майбутньому запобігти вчиненню неповнолітніми суспільно небезпечних діянь.

Слід зауважити, що в останні тридцять років у Європі значного поширення набули альтернативні методи вирішення конфліктів, а саме медіація, кола правосуддя та сімейні групові наради. На нашу думку, саме сімейні групові наради можна оцінювати як нову та досить ефективну практику профілактики підліткової злочинності.

Сімейні групові наради (надалі — СГН) як метод вирішення сімейних проблем у сфері захисту дітей вперше почали використовувати в Новій Зеландії у 80-х рр., де у 1989 р. був прийнятий закон «Діти, молодь та їхні сім'ї», який на державному рівні підтримував модель СГН і надав сім'ї першочергове право обговорювати проблеми та шукати шляхи для їх вирішення. У 1990-х рр. метод сімейних

групових нарад почав поширюватися і в інші країни Європи, зокрема Нідерланди, Францію, Великобританію [2].

Дослідники Г. Максвел і А. Моріс (Gabrielle M. Maxwell and Allison Morris) дають таке визначення СГН: зустріч, яка відбувається в певний час і в певному місці, обраних сім'єю та молодію особою, жертвою, міліцією та адвокатом, на якій можуть бути присутніми будь-які члени сім'ї [2]. У законі «Діти, молодь та їхні сім'ї» (CFCSA) СГН розглядають як відносно новий шлях прийняття рішення, заснований на співпраці між сім'ями і професіоналами і корисний у багатьох ситуаціях [3]. Очевидно, що немає єдиного визначення СГН навіть у межах новозеландської системи. Джордж Хал Центр (George Hull Centre), Торонто, пропонує таке визначення СГН: альтернативний підхід у роботі з залученням сім'ї у контексті захисту прав дитини. СГН — це культурно-чутливий альтернативний підхід у захисті прав дітей, який дозволяє усім членам сім'ї і створити план догляду за своєю дитиною відповідно до проблем, виявлених службою соціального захисту дітей [3]. Ця дефініція поняття є більш конкретною, оскільки вказує на цільову групу та мету застосування СГН.

У багатьох країнах найоптимальнішою моделлю СГН визнано варіант, який запропонував доктор Л. Гантсман (Dr. Leone Huntsman).

Фаза приготування. Передбачає зустріч координатора з усіма членами сім'ї та надавачем послуг. Головна мета — підготувати всіх учасників до наради, надавши їм необхідну інформацію про сам процес, а також про сильні і слабкі сторони, виявлені залученими професіоналами. Триває приблизно від п'яти до восьми тижнів.

Нарада — друга фаза. Зазвичай проводиться на вихідних або ж ввечері і триває в середньому 5,5 години. Додаткову нараду можна організувати на запит сім'ї з метою перегляду плану. Фаза включає ще три підфази:

- вітання та обмін інформацією: початок конференції має ритуальну основу (наприклад, молитва), яку обирає сама сім'я. Як члени сім'ї, так і координатор беруть участь у цій частині конференції. Координатор описує мету конференції і кожен називає себе. Учасники встановлюють норми для комфортного перебігу процедури. Надавачі послуг презентують свої звіти і дають відповіді на запитання;

- сімейний час, коли члени сім'ї залишаються наодинці для складання плану та його обговорення;

- перегляд плану: на останній стадії члени сім'ї презентують свої дії, і, у разі необхідності, спеціалісти можуть переформулювати або додати деякі пункти задля захисту інтересів дитини.

Моніторинг. За моделлю СГН, відповідальна за моніторинг виконання плану сама сім'я. Спеціаліст і надалі співпрацюватиме з сім'єю і здійснюватиме моніторинг плану, але головна

відповідальність покладається на сім'ю. Це дуже важливо, оскільки для того, щоб сім'я відчувала власну значущість, їй необхідно відчувати відповідальність. Проте професійний моніторинг теж передбачений частиною плану[4].

У межах СГН є автоматична процедура перегляду, яку можна здійснити протягом тримісячного періоду. Ця процедура означає звернення будь-кого з членів СГН з пропозицією переглянути план, якщо він не працює, чи вимагає оновлення, чи з'явилися нові проблемні питання. Про можливість такої процедури координатор повинен розповісти ще на початку СГН [5].

Отже, СГН, як одна із практик відновного правосуддя, спрямована на досягнення таких цілей:

- гарантувати безпеку дитині, запобігаючи випадкам жорстокості та зневаги;
- спонукати і залучати членів сім'ї до створення власного плану для підвищення їхньої мотивації і полегшення надання фактичних послуг дітям та їхнім сім'ям;
- посилити і розширити мережу підтримки як ззовні, так і всередині сім'ї;
- збільшити число дітей і молоді, які б проживали безпечно у своєму найближчому оточенні;
- створити такі плани догляду за дітьми, які б підтримувалися сім'єю та найближчим оточенням;
- запобігати потраплянню ювенальних справ до суду [6].

Науковий керівник: Трубников В.М., д.ю.н., професор, зав. Кафедрою кримінально-правових наук юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Список використаних джерел:

1. Брейтаут Д. Преступление, стыд и воссоединение: Пер. с англ. Н.Д. Хариковой. - М.: Центр "Судебно-правовая реформа", 2002.-312 с.
2. Morris A.I. Restorative Justice in New Zealand: Family Group Conferences as a Case Study [Електронний ресурс] / Gabrielle Maxwell, Allison Morris. — Режим доступост.: <http://wcr.sonoma.edu/vini/morris.html>
3. Family Group Conferencing // About The George Hull Centre [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.georgehullcentre.on.ca/FamilyGroupConferencing>. — Назва титул. екрану.
4. Family Group Conferences: Principles and practice guidance. — [Б. м.]: Barnardo's / Family Rights Group /NCH, 2002. —

- Режимдоступу: [http:// fgc.org.uk/pdfs/FGC%20Principles%20and%20 Practice%20Guidance.pdf](http://fgc.org.uk/pdfs/FGC%20Principles%20and%20Practice%20Guidance.pdf)
5. Family Group Conference: Reference Guide [Электронныйресурс]. — Режим доступу: [http:// www.mcf.gov.bc.ca/child_protection/pdf/fgc_guide_internet.pdf](http://www.mcf.gov.bc.ca/child_protection/pdf/fgc_guide_internet.pdf)
 6. Umbreit M. S. Family Group Conferencing: Implications for Crime Victims [Электронныйресурс] / Mark S. Umbreit. — [Б. м.]: Office for Victims of Crime Resource Center, 2000. — 20 p. — Режим доступу: [http://www.ncjrs.gov/ovc_archives/ reports/restorative_justice/restorative_justice_ascii_pdf/ncji76347.pdf](http://www.ncjrs.gov/ovc_archives/reports/restorative_justice/restorative_justice_ascii_pdf/ncji76347.pdf)